

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף פט

(המשך מעמוד קודם)

משנה: נאמר בפסוק 'וְנָדַר אֱלֹמְנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אִשֶּׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ' את עצם העובדה שאין מי שיפר לאלמנה וגרושה אין צורך לכתוב, אלא הפסוק מחדש שאפילו במקרה שהנדר חל בתוך הנישואין - אין הבעל יכול להפר. והיינו כשהיא נדרה נזירות קודם לנישואין שתחול לאחר ל' יום, ולאחר ל' יום היא כבר היתה נשואה - אין בעלה יכול להפר, משום שכאשר היא קבלה על עצמה את הנדר לא היה לה בעל.

וכן להיפר אם היא נדרה והיא ברשות הבעל - בעלה מיפר לה, כיצד? כאשר היא נשואה והיא נדרה נזירות לאחר ל' יום, ואז היא כבר נהיתה גרושה או אלמנה. אם בעלה הפר לה את הנדר כשהיא נדרה אותו - הנדר הופר אפילו שלאחר ל' יום היא כבר נהיתה גרושה או אלמנה.

נדרה בו ביום: נערה שנדרה ביום שהתחתנה נדר, ונתגרשה באותו היום, והחזיר אותה בעלה בחזרה באותו יום - אינו יכול להפר לה, משום שהבעל אינו יכול להפר נדר של קודם הנישואין.

[החידוש כאן הוא א. בעל אינו יכול להפר נדר של קודם הנישואין. ב. גם אם ירצה להפר לה לאחר האירוסין השניים - אינו יכול להפר משום שאז הוא צריך להפר בשותפות עם האבא, והרי כאשר היא התחתנה בפעם הראשונה כבר יצאה מרשות אביה. ויש כאן חידוש נוסף שאפילו שבאותו היום היא היתה בתחילה ברשות אביה אין זה מועיל לאירוסין שלאחר הגירושין שלאחר החתונה - ר"ן].

גמרא: סימן יל"י (-בגירסת כתב יד שהסימן מובא בתחילה): הסימן הוא ראשי התיבות של הדין במחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא שתובא להלן. דהיינו: יפר לא יפר, לא יפר יפר. (רבי ישמעאל ורבי עקיבא נחלקו בשני מקרים. בראשון פסק רבי ישמעאל יפר ורבי עקיבא לא יפר, ואילו בשני פסק רבי ישמעאל לא יפר ורבי עקיבא פסק יפר).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

תניא אלמנה וגרושה שאמרה 'הריני נזירה לכשאנשא' ונישאת וסימנא ללי: לדעת רבי ישמעאל הבעל יכול להפיר לה כי הולכים אחר הזמן שהנדר חל ומכיון שהוא חל לאחר החתונה בעלה מיפר לה, לדעת רבי עקיבא בעלה לא יכול להפיר לה משום שהולכים אחר הזמן של אמירת הנדר ומכיון שהנדר נאמר לפני החתונה אין מי שיפיר לה.

וכן להיפך: 'אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה' לדעת רבי ישמעאל בעלה לא יכל להפיר לה ביום שנדרה, וכמובן גם שאין מי שיפיר לה ביום שהנדר חל, ואילו לדעת רבי עקיבא בעלה יכול להפיר לה ביום שנדרה.

אמר רב חסדא: משנתנו האומרת שגרושה שנדרה נזירות לאחר ל' - אם התחתנה בתוך ל' בעלה לא יכול להפיר לה, וכן נשואה שנדרה נזירות לאחר ל' - בעלה יכול להפיר לה אפילו אם נתגרשה בתוך ל' יום, - הולכת בשיטת רבי עקיבא. כי לרבי ישמעאל הפרת הנדר היא בזמן חלות הנדר וממילא במקרה הראשון בעלה יכול להפיר לה ואילו במקרה השני בעלה לא יכול להפיר לה.

אביי אמר: יתכן שרבי ישמעאל מודה במקרים שבמשנתנו משום שהיא נדרה בהם בסתם לאחר ל' יום, והוא חולק רק במקרה שנדרה במפורש נזירות לאחר הנישואין או לאחר הגירושין. דהיינו:

מתניתין תליא נפשה ביומי - שלמו יומי ולא נתגרשה שלמו יומי ולא מיתנסבא. ברייתא תליא נפשה בנישואין (-כגירסת הב"ח): במשנה מדובר שהיא תלתה את הנדר שלה בימים ולא בנישואין או גירושין, ואז מתאפשר הדבר שאמירת הנדר והחלות שלו יהיו באותו מצב. דהיינו שיתמלאו השלושים יום והיא תישאר נשואה או שהם יתמלאו והיא תישאר גרושה, ולכן הולכים בהפרה על זמן אמירת הנדר ולא על זמן החלות של הנדר.

אבל בברייתא מדובר שהיא תלתה את הנדר במצב מסויים נישואין או גירושין, והמצב הזה שונה מהמצב שהיא עומדת בו היום, ונמצא בהכרח שלא יתכן שאמירת הנדר והחלות שלו יהיו באותו מצב (נשואה או גרושה) ואז סובר רבי ישמעאל שהולכים בהפרה אחר זמן החלות של הנדר ולא אחר זמן האמירה.

הגמרא מבארת את 'זה הכלל' שנאמר לעיל בפרק נערה המאורסה, ואת 'זה הכלל' שנאמר במשנה שלנו. המילים 'זה הכלל' באות לרבות דבר נוסף:

(המשך בדף הבא ↓)

זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה: 'זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת - אביה ובעלה מפירין נדריה': שאפילו שהנערה נמסרה לשלוחי הבעל, אם הלך האב עם השלוחים או שהלכו שליחי האב עם השליחים - עדין אביה מיפר יחד עם בעלה.

זה הכלל דקתני גבי ואלו נדרים: במשנה שלנו: 'זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר' - שאפילו נערה מאורסה שעדיין לא התחתנה, אם מסר אותה האב או שליחיו לשליחי הבעל (ולא הלכו איתם) היא כבר נחשבת ברשות הבעל והוא מיפר לבדו את הנדרים שתנדור מכאן ואילך.

משנה: תשע נערות נדרהין קיימין: כלומר שאי אפשר להפר להן. [המשנה כתבה 'נערות' אבל יש מהן שהן בוגרות]. *המשנה מפרטת תשע מקרים, אך האמת שהם כלולים בשלוש מקרים בלבד: 1. בוגרת. 2. נערה יתומה שמת אביה. 3. 'יתומה בחיי האב' (= נערה שהתחתנה ולאחר מכן נתגרשה או נתאלמנה). וכפי שיתבאר בגמרא.*

1. **בוגרת והיא יתומה:** שנדרה כשהיא בוגרת, ומדובר שהיא 'יתומה בחיי האב', דהיינו שנישאת ואח"כ התאלמנה או התגרשה, שכיון שנישאת כבר אין לאביה רשות בה, ואינו יכול להפר לה גם מצד שהיא בוגרת וגם מצד שהיא 'יתומה בחיי אב'.

2. **נערה ובגרה והיא יתומה:** שנדרה כשהיא נערה, ואח"כ בגרה. ומדובר שהיא 'יתומה בחיי האב', וכנ"ל.

3. **נערה שלא בגרה והיא יתומה:** שנדרה כשהיא נערה, והיא 'יתומה בחיי האב', ולמרות שהיא נערה אינו יכול להפר לה כיון שהיא יצאה מרשותו.

4. **בוגרת ומת אביה:** שנדרה כשהיא בוגרת ומת אביה (= מת ממש), ואין מי שיכול להפר לה גם מצד שהיא בוגרת וגם מצד שהיא יתומה.

5. **נערה בוגרת ומת אביה:** שנדרה כשהיא נערה, ואח"כ נעשתה בוגרת ומת אביה, ואין מי שיכול להפר לה גם מצד שהיא בוגרת וגם מצד שהיא יתומה.

6. **נערה שלא בגרה ומת אביה:** שנדרה כשהיא נערה, ומת אביה כשהיא עדיין נערה, ואין מי שיפר לה רק מצד שמת אביה.

7. **נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה:** נערה שמת אביה ואח"כ נדרה, ולאחר שמת בגרה, ואין מי שיכול להפר לה גם מצד שהיא בוגרת וגם מצד שהיא יתומה.

8. בוגרת ואביה קיים: בוגרת שנדרה ואביה חי, ואינו יכול להפר לה מצד שהיא בוגרת ויצאה מרשותו.

9. נערה בוגרת ואביה קיים: נערה שנדרה, ואח"כ נעשתה בוגרת ואביה חי, אינו יכול להפר לה לפי שכששמע את נדרה כבר בגרה ויצאה מרשותו.

ר' יהודה אומר: אפילו אם היתה קטנה כשנישאת, ואח"כ התאלמנה או התגרשה וחזרה לגור עם אביה כשהיא נערה, אינו יכול יותר להפר לה כיון שכבר יצאה מרשותו בנישואים האלו.

נמרא: אבל חכמים אומרים וכו': את כל התשע נערות שאמר רבי יהודה אמרו חכמים בשלוש: 1. בוגרת. 2. נערה יתומה שמת אביה. 3. 'יתומה בחיי האב'. ורבי יהודה פירט תשע נערות בכדי לחדד את התלמידים.

משנה: קונם שאיני נהנית (-גירסת כה"י) לאבא ולאביך: אישה שנדרה שאם תעשה מאכל לבעלה היא תאסר להנות מאביה או מחמיה – בעלה מיפר לה משום דברים שבינו לבינה, כי גנאי הוא לבעלה שעל ידי שהיא תיעשה בשבילו היא תאסר להנות מאביה או חמיה (-רא"ש).

שאיני נהנית לך: וכן אם נדרה שאם תעשה מאכל לאביה או חמיה תיאסר להנות מבעלה – בעלה מיפר לה משום דברים שבינו לבינה, כי היא תלתה את הנדר בדבר שהיא עשויה לעבור עליו כי אי אפשר לאישה שלא תכין מאכל לאביה או חמיה, ואז הרי תיאסר בהנאה מבעלה.

נמרא: תניא שאיני נהנית לאבא ולאביך וכו': זהו המקרה הראשון במשנה, ונחלקו בו בברייתא רבי נתן וחכמים האם הבעל יכול להפר את הנדר עוד קודם לכך שהתקיים התנאי והוא חל בפועל, או רק לאחר שיתקיים התנאי ויחול הנדר בפועל. דהיינו לדעת רבי נתן רק לאחר שתכין מאכל לבעלה ואז יחול הנדר ותיאסר בהנאה מאביה או חמיה – יכול הבעל להפר, אבל לדעת חכמים כבר בשעת אמירת הנדר יכול להפר.

וכן אישה שנדרה שאם תשמש עם בעלה תאסר עליה הנאת תשמיש מכל היהודים (וזה כולל גם את בעלה) – לדעת רבי נתן יפר רק לאחר שתשמש איתו, ולדעת חכמים מיפר מיד.